

V této válce podpořily Prusko ostatní německé státy. **Francouzská armáda byla poražena.** Paříž se ocitla v obležení pruského vojska, císař Napoleon III. byl zajat a **ve Francii** byla vyhlášena již potřetí **republika**. Dosud nezávislé státy Alsasko a Lotrinsko byly připojeny k Německu. Tím bylo dokončeno sjednocení Německa a v roce 1871 bylo na zámku ve Versailles u Paříže vyhlášeno **jednotné Německé císařství**.

Velké **sjednocené Německo** se začalo rychle rozvíjet. Brzy dostihlo hospodářsky nejvyspělejší země světa a stalo se **novou velmocí**, která začala ovlivňovat dění v celé Evropě.

V jaké souvislosti jste se při výkladu v dějepise už setkali se zámekem ve Versailles?

Vyhlášení Německého císařství ve Versailles. Na stupni stojí jako nový císař Vilém I. Pod stupněm ve světlé uniformě ministerský předseda Otto von Bismarck.

CARSKÉ RUSKO

Se situací v Rusku 18. století jste se seznámili v souvislosti s osvícenstvím. Kterí dva ruští osvícenští panovníci se snažili zemi modernizovat a vymanit ji z izolace od západní Evropy?

Území **Ruska** se od počátku 19. století přibližně zdvojnásobilo. **Země** to byla sice **rozlehlá**, ale **hospodářsky** i nadále **zaostalá**. Většina obyvatel žila **na venkově** a byla **negramotná**, města se **nerozvíjela**.

Vysvětlete význam slova „negramotný“.

Zatímco v západní Evropě bylo nevolnictví zrušeno, v Rusku tomu tak nebylo. Přetrvával i zastaralý způsob vlády – **absolutismus**, v Rusku nazývaný „**samoděržaví**“. Moc cara závisela na síle armády, policie a na carských úřednících, kteří si vykládali zákony tak, aby z nich měli prospěch. Nevolnictví v Rusku zrušil až **roku 1861** car **Alexandr II.**, a umožnil tak **rozvoj průmyslové výroby**. **Rozdíly mezi Ruskem a západní Evropou** však zůstávaly i nadále **veliké**.

Na mapě v příloze učebnice pozorujte územní rozsah carského Ruska. Zjistěte, s kým sousedilo na západě.

Ve kterém roce a který panovník zrušil v habsburské monarchii, a tedy i v českých zemích, nevolnictví?

Po zavraždění cara Alexandra II. v roce 1881 docházelo v Rusku k **velkým židovským pogromům**. To vedlo k **silné vlně vystěhovalectví ruských Židů** na území **USA**, kde se tak do počátku 20. století vytvořila **židovská komunita čítající přibližně 2,5 milionu osob**. **Židé se později významně podíleli na úspěších ekonomiky USA**.

S pojmem „pogrom“ jste se už jednou setkali. Znovu jej vysvětlete.

Dochází v současné době ve světě k projevům nesnášenlivosti vůči národnostním menšinám?

Ve kterých světadílech se rozkládá současné Rusko? Jak se nazývá jeho hlavní město?

Burlaci na Volze (namaloval Ilja Repin). Burlaci byli muži v carském Rusku, kteří tahali loď nebo vory proti proudu řeky.

Ruský car Alexandr II.

ROZPAD TURECKÉ (OSMANSKÉ) ŘÍŠE

Úpadek hospodářství a **vojenské porážky Turků** vyvolaly snahu evropských velmocí ovládnout jednotlivé části rozkládající se turecké říše. Nejvíce o to usilovaly **Velká Británie, Rusko a Francie**.

Který ruský panovník válčil v 18. století úspěšně s osmanským Tureckem?

VÁLKA MEZI RUSKEM A TURECKEM

Rusko mělo velký zájem **ovládnout Balkánský poloostrov**, v cestě mu však stála turecká (osmanská) říše, které toto území podléhalo. To vedlo r. 1853 k válce mezi oběma státy. Na **stranu Turecka** se přidaly **Francie a Velká Británie**. Tyto země se snažily zabránit rozšiřování ruského vlivu ve Středomoří. Tato válka se odehrávala převážně na Krymu, a proto se nazývá **krymská válka**. **Rusko** bylo **poraženo**, a tím **ztratilo přístup k Černému moři a vliv na Balkáně**.

Za kterého panovníka získalo Rusko přístup k Černému moři?

Na současné mapě ukažte poloostrov Krym a úžiny Dardanely a Bospor. Jakou přirozenou hranici tyto úžiny tvoří?

O válce mezi Ruskem a Turky byla poprvé veřejnost informována pomocí **fotografií** a zpráv posílaných **telegrafem**.

Válečné hrůzy v této válce vedly v roce 1860 **britské zdravotní sestry** k založení **první školy pro ošetřovatelky** v Londýně. O tři roky později byla v Ženevě založena **mezinárodní zdravotnická organizace Červený kříž** s cílem pomáhat raněným a nemocným vojákům i civilistům.

Zjistěte podrobnosti o současném Českém červeném kříži.

SAMOSTATNÉ STÁTY NA BALKÁNĚ

Přes vítězství v krymské válce však Turecko ztrácelo své mocenské postavení. Za podpory Ruska se koncem 19. století proti turecké nadvládě **vzbouřili Slované** žijící **na Balkánském poloostrově**. Postupně zde vzniklo **několik samostatných států**: Bulharsko, Srbsko, Rumunsko a Černá Hora.

Zjistěte, které státy se nacházejí na Balkánském poloostrově dnes.

Co víte o současném Turecku? Na kterém světadílu se rozkládá? Jak se nazývá jeho hlavní město?

Na počátku 2. poloviny 19. století byla Velká Británie stále nejvyspělejší průmyslovou zemí světa a největší koloniální velmocí. V této době také konečně došlo ke sjednocení dosud rozdrobených států Itálie a Německa. Sjednocením se z Německa postupně stala nová hospodářská velmoc. Naopak Rusko bylo i přes zrušení nevolnictví a rozvoj průmyslu hospodářsky nejzaostalejší zemí. Od konce 19. století se na Balkánském poloostrově některé národy osvobozovaly od turecké nadvlády a vytvořily nezávislé státy: Bulharsko, Srbsko, Rumunsko a Černou Horu.

Ruské lodě bojují s tureckým loďstvem

Vyobrazení bitvy u Almy, kde francouzská, anglická a turecká vojska společně porazila ruskou armádu.

Bulharská armáda na vítězném postupu proti Turkům